

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากความต้องการของสังคมในยุคการสื่อสารไร้พรมแดน ที่ต้องการการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้รับสารและผู้ส่งสารสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ รวดเร็ว ไร้ข้อจำกัดด้านเวลา ระยะทาง ส่งผลให้การสื่อสารผ่านทางโทรศัพท์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งโทรศัพท์เคลื่อนที่กลายมาเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญอีกประการหนึ่ง ในการดำรงชีวิตของมนุษย์แทบจะทุกเพศทุกวัยในยุคโลกาภิวัตน์ ด้วยเหตุที่สามารถพกพาติดตัวไปได้ทุกเวลาทุกสถานที่จึงช่วยให้การติดต่อสื่อสารด้วยวาจา พร้อมทั้งการส่งต่อข้อมูลเป็นไปได้อย่างสะดวกและรวดเร็วในทันทีทันใด อีกทั้งโทรศัพท์เคลื่อนที่ยังได้รับการพัฒนาให้มีคุณสมบัติในการทำงานอื่น ๆ นอกเหนือจากความสามารถพื้นฐานของโทรศัพท์ เช่น สามารถถ่ายภาพ ถ่ายวิดีโอ ดูโทรทัศน์ ฟังเพลง ส่งข้อความอักษรข้อความเสียงในลักษณะเรียลไทม์ การรับส่งอีเมล รับส่งถ่ายคลิปวิดีโอ หรือแม้กระทั่งใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการงานต่าง ๆ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเงินหรือสาธารณูปโภค จนกระทั่งมีความสามารถในการทำงานแทนคอมพิวเตอร์ได้อย่างสมบูรณ์ จึงสามารถตอบสนองความต้องการของมนุษย์ได้อย่างหลากหลาย ยิ่งไปกว่านั้นจากพัฒนาการที่รวดเร็วและหลากหลายเหล่านี้ส่งผลให้การแข่งขันในตลาดโทรศัพท์เคลื่อนที่ขยายตัวและมีความรุนแรงมากขึ้น ทำให้ผู้ผลิตและผู้ให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ต้องเร่งปรับตัวตามการแข่งขันโดยใช้กลยุทธ์ด้านการปรับลดราคาโทรศัพท์เคลื่อนที่และค่าบริการให้ต่ำลงอย่างต่อเนื่องมาเป็นสิ่งจูงใจการแย่งชิงส่วนแบ่งการตลาด เหตุต่าง ๆ ที่กล่าวมานี้ล้วนกระตุ้นให้จำนวนผู้ใช้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่นั้นสูงขึ้นตามไปด้วย จนทำให้ปัจจุบันโทรศัพท์เคลื่อนที่เป็นอุปกรณ์สื่อสารที่สำคัญในชีวิตประจำวันของประชากรมากกว่า 7 พันล้านคนทั่วโลก

เฉพาะในประเทศไทย ผลการสำรวจล่าสุดว่าด้วยการมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือน ประจำปี พ.ศ. 2555¹ จัดทำโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดยวิธีการสอบถามประชากรที่เป็นหัวหน้าครัวเรือนและสมาชิกในครัวเรือนที่มีอายุ 6 ปี ขึ้นไป จากครัวเรือนตัวอย่าง 83,880 ครัวเรือน พบว่าในปี 2555 ประเทศไทยมีจำนวนประชากรทั้งสิ้นประมาณ 62.9 ล้านคน ในจำนวนนี้มีผู้ใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่จำนวน 44.1 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 70.2 ซึ่งในช่วงระยะเวลา 5 ปี ระหว่างปี พ.ศ.

¹ สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร.สำรวจการมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือน พ.ศ. 2555 [Online], 19 พฤษภาคม 2556.แหล่งที่มา

http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/themes/files/ict_household54.pdf.

2551-2555 พบว่าผู้ใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่มีสัดส่วนเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 52.8 เป็นร้อยละ 70.2 และพบว่าครัวเรือนใช้โทรศัพท์พื้นฐานลดลงจากร้อยละ 22.6 เป็นร้อยละ 15.6 นอกจากนี้การพิจารณารายงานผลประกอบการประจำปี 2555 ของผู้ให้บริการหลักทั้ง 3 รายใหญ่ของประเทศ ไทยได้แก่ AIS, Dtac และ TrueMove² พบข้อมูลล่าสุดในสิ้นปี 2555 นั้น มียอดผู้ใช้งาน โทรศัพท์เคลื่อนที่รวมทั้งสิ้นประมาณ 81.94 ล้านเลขหมาย (โดยแบ่งเป็น AIS 35.7 ล้านเลขหมาย Dtac 25.3 ล้านเลขหมาย และกลุ่ม True Mobile ได้แก่ TrueMoveH 2.9 ล้านเลขหมาย TrueMove 18 ล้านเลขหมาย และอีเทอร์เน็ต CDMA 46,400 เลขหมาย) ในขณะที่จำนวนประชากรของประเทศไทยปี 2555 อยู่ที่ราว 62.9 ล้านคน ยอดผู้ใช้งานโทรศัพท์มือถือของไทยเทียบกับจำนวน ประชากรนั้นจึงคิดเป็นอัตราร้อยละ 130 แสดงถึงการมีประชากรส่วนหนึ่งที่นิยมการใช้งานหลายเลขหมาย แนวโน้มจำนวนของผู้ใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่จะมีมากขึ้น เห็นได้ชัดจากการที่บริษัทผู้ให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ได้ขอรับการจัดสรร หมายเลขโทรศัพท์เพิ่มเติมจากสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ(กสทช.) จำนวน 20 ล้านเลขหมายเพื่อรองรับความต้องการใช้หมายเลขโทรศัพท์ ที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับรายงานประจำปี 2556 ของสหภาพโทรคมนาคมระหว่างประเทศ (International Telecommunication Union:ITU) ซึ่งเป็นองค์การชำนาญพิเศษของสหประชาชาติ ทำหน้าที่ในการพัฒนามาตรฐาน และกฎระเบียบ สำหรับการสื่อสารวิทยุ และโทรคมนาคมระหว่างประเทศ ซึ่งได้ระบุไว้ว่า ในปัจจุบันมีจำนวนโทรศัพท์เคลื่อนที่ซึ่งใช้งานอยู่จริงเป็นจำนวนรวมทั้งสิ้นประมาณ 6,800 ล้านเลขหมาย ในขณะที่ประชากรโลกมีจำนวนทั้งสิ้น 7,100 ล้านคน และคาดการณ์ว่าภายในสิ้นปี 2007 จำนวนโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่มีการใช้งานอยู่จริง อาจจะมีจำนวนเพิ่มขึ้นมากกว่าจำนวนประชากรโลก

อย่างไรก็ดี ในขณะที่พัฒนาการของเทคโนโลยีการสื่อสารผ่านทางโทรศัพท์ กำลังเป็นที่ต้องการอย่างมากและได้รับการยอมรับว่าเป็นสิ่งจำเป็นที่มีคุณประโยชน์ในการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของสังคม กลับมีบุคคลจำนวนไม่น้อยที่นำพัฒนาการและความสะดวกสบายของการใช้โทรศัพท์ดังกล่าวไปใช้ในทางที่เป็นโทษ ทำการการรบกวน คุณคามขัดสิทธิของผู้อื่น เพื่อตอบสนองความต้องการของตนเองในรูปแบบต่างๆโดยอาศัยช่องว่างของการสื่อสารที่ไม่ปรากฏภาพผู้ส่งสารของโทรศัพท์เป็นเครื่องมือเพราะเชื่อมั่นว่าผู้ถูกกระทำซึ่งเป็นผู้รับสารจะไม่สามารถติดตามทราบ และการจะระบุตัวผู้กระทำหรือผู้ส่งสารไม่สามารถทำได้โดยง่าย โดยเฉพาะหากเป็นการกระทำผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ในระบบเติมเงินหรือ Prepaid ซึ่งหาซื้อได้ง่ายมีราคาถูก ไร้ข้อจำกัดในการใช้หรือยกเลิกการใช้และมักไม่มีการลงทะเบียนผู้ใช้ในทาง

² Blognone Company Profile.ผลประกอบการปี 2555 ผู้ให้บริการโทรศัพท์มือถือไทยยังคงเติบโต[Online], 27 กุมภาพันธ์ 2556.แหล่งที่มา <http://www.blognone.com/node/41453>

ปฏิบัติแล้ว ก็น่าจะเชื่อว่าผู้ถูกระงับจะสามารถติดตามตัวผู้เป็นเจ้าของหมายเลขโทรศัพท์ได้ยากยิ่งขึ้น

รูปแบบการคุกคามทางโทรศัพท์ ได้แก่ การโทรศัพท์ไปก่อความวุ่นวายหรือการโทรศัพท์เข้าไปหาผู้ถูกระงับวันละหลาย ๆ ครั้งพร้อมส่งเสียงกรีดร้องโหยหวน หรือเสียงอื่นๆ จากปลายสายที่สร้างความหวาดกลัว การพูดจาในลักษณะที่เป็นการดูหมิ่นซึ่งได้กระทำผ่านทางโทรศัพท์ การพูดด้วยข้อความลามกอนาจารซึ่งมีลักษณะเป็นการคุกคามทางเพศผ่านทางโทรศัพท์ การใช้โทรศัพท์เป็นเครื่องมือในการหลอกลวงหรือสร้างความเดือดร้อนรำคาญ เช่น การโทรศัพท์มาแจ้งว่าเป็นหนี้บัตรเครดิตซึ่งเป็นเรื่องเท็จ การข่มขู่ผ่านทางโทรศัพท์ เป็นต้น พฤติกรรมเหล่านี้เกิดขึ้นเป็นประจำอย่างแพร่หลายในทุกที่ทุกเวลาตามกระแสของการใช้โทรศัพท์ที่เพิ่มปริมาณสูงขึ้น บุคคลจำนวนมากต้องประสบกับการถูกคุกคามในรูปแบบต่างๆ ผ่านทางโทรศัพท์ดังกล่าว และเกิดความรู้สึกหงุดหงิดใจ เดี๋ยวร้อนรำคาญ อับอาย โกรธ หวาดระแวง หวาดกลัว เกิดความเครียด เป็นอันตรายต่อสุขภาพจิต ซึ่งสภาพจิตใจที่ไม่ปกติดังกล่าวจะสามารถส่งผลกระทบต่อสุขภาพกายของผู้ถูกระงับได้ในเวลาต่อมา เป็นการกระทำละเมิดต่อสิทธิเสรีภาพในการดำรงชีวิตโดยปกติสุขของผู้ถูกระงับจนผู้ถูกระงับหลายรายต้องเลือกใช้วิธีการเปลี่ยนหมายเลขโทรศัพท์เพื่อหลบหนีจากการถูกคุกคามเหล่านั้น

ทั้งที่การคุกคามทางโทรศัพท์นับว่าเป็นอาชญากรรมอย่างหนึ่งที่กระทำต่อเสรีภาพของบุคคลอื่นและถูกกำหนดให้เป็นการกระทำความผิดที่มีโทษทางอาญาแล้วในหลายประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา ฝรั่งเศส ญี่ปุ่น และอังกฤษ แต่ในประเทศไทยนั้นกลับยังไม่มีบทกฎหมายเฉพาะ ที่จะนำมาบังคับใช้กับการคุกคามผ่านทางโทรศัพท์เหล่านั้นเลย ดังนั้นหากมีกรณีที่ถูกคุกคามมีความประสงค์จะขอรับการคุ้มครองทางกฎหมาย หรือเรียกร้องให้มีการชดเชยเยียวยาความเสียหายอันเนื่องมาจากการถูกคุกคาม จึงจำเป็นต้องนำบทบัญญัติกฎหมายในปัจจุบันเฉพาะส่วนที่น่าจะเกี่ยวข้องมาพิจารณาเปรียบเทียบกับรูปแบบพฤติกรรมการคุกคามผ่านทางโทรศัพท์ดังกล่าว เพื่อทราบว่าผู้ถูกคุกคามสามารถขอรับความคุ้มครองโดยกฎหมายได้มากน้อยเพียงใด

สิ่งที่เป็นประเด็นปัญหาคือกฎหมายที่มีอยู่นั้นไม่ครอบคลุมเหมาะสมเพียงพอที่จะนำมาบังคับใช้เพื่อเอาผิดกับผู้กระทำการคุกคามผ่านทางโทรศัพท์ครบทุกรูปแบบ จึงควรต้องทำการศึกษาวินิจฉัยเพื่อเสนอแนะมาตรการทางกฎหมายที่เหมาะสมในการช่วยเหลือผู้ถูกระงับได้อย่างมีประสิทธิภาพ แทนที่ผู้ถูกระงับจะต้องเลือกใช้วิธีการเปลี่ยนหมายเลขโทรศัพท์เพื่อให้พ้นจากการคุกคามดังเช่นที่ผ่านมา

การศึกษาวินิจฉัยนี้มุ่งเน้นที่จะศึกษาถึงสภาพปัญหาอันเกิดจากการถูกคุกคามผ่านทางโทรศัพท์และเงื่อนไขในการนำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายอาญาประมวลกฎหมายแพ่งและ

พาณิชย์ และกฎหมายอื่นๆที่อาจเกี่ยวข้อง(ถ้ามี) มาใช้เพื่อคุ้มครองผู้ถูกละเมิดผ่านทางโทรศัพท์ โดยศึกษาเปรียบเทียบจากกฎหมายต่างประเทศ เพื่อให้สามารถคุ้มครองผู้ถูกละเมิดได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

1.2 ข้อสันนิษฐานในการวิจัย

การถูกละเมิดทางโทรศัพท์ก่อให้เกิดปัญหาต่อผู้ถูกละเมิด ซึ่งประเทศไทยยังไม่มีบทบัญญัติกฎหมายเฉพาะ ที่จะนำมาใช้เพื่อคุ้มครองบุคคลจากการถูกละเมิดผ่านทางโทรศัพท์ในรูปแบบต่างๆ ดังนั้นเมื่อบุคคลประสบปัญหาการถูกละเมิดทางโทรศัพท์ จึงจำเป็นต้องนำมาตราทางกฎหมายแพ่งฯ กฎหมายอาญา และกฎหมายอื่นๆที่เกี่ยวข้องมาปรับใช้ซึ่งอาจไม่ครอบคลุมทุกรูปแบบของการละเมิดที่เกิดขึ้น จึงควรศึกษาเพื่อทราบสภาพปัญหาและเสนอแนะแนวทางแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย หรือการปรับใช้มาตราทางกฎหมายอื่นๆที่เหมาะสมเพื่อคุ้มครองผู้ถูกละเมิดผ่านทางโทรศัพท์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงรูปแบบ มูลเหตุ ผลกระทบของการถูกละเมิดผ่านทางโทรศัพท์และความคิดเห็นของผู้ถูกละเมิดผ่านทางโทรศัพท์
2. เพื่อศึกษาถึงหลักเกณฑ์ และข้อจำกัดในการบังคับใช้กฎหมายและมาตราทางกฎหมายไทยเพื่อคุ้มครองผู้ถูกละเมิดผ่านทางโทรศัพท์
3. เพื่อค้นหาข้อเสนอแนะที่เหมาะสมและแนวทางแก้ไขต่างๆในด้านกฎหมาย หรือการปรับใช้มาตราทางกฎหมายอื่นๆที่เหมาะสมเพื่อคุ้มครองผู้ถูกละเมิดผ่านทางโทรศัพท์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงรูปแบบ มูลเหตุและผลกระทบของการถูกละเมิดผ่านทางโทรศัพท์
2. ทำให้ทราบถึงหลักเกณฑ์ และข้อจำกัดในการบังคับใช้กฎหมายและมาตราทางกฎหมายไทยเพื่อคุ้มครองผู้ถูกละเมิดผ่านทางโทรศัพท์
3. ทำให้สามารถกำหนดแนวทางแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย หรือการปรับใช้มาตราทางกฎหมายอื่นๆที่เหมาะสมเพื่อคุ้มครองผู้ถูกละเมิดผ่านทางโทรศัพท์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.5 วิธีการศึกษาวิจัย

การศึกษานี้จะใช้วิธีการศึกษาวิจัย 2 รูปแบบ คือ

1. การศึกษาวิจัยทางเอกสาร (Documentary Research) ได้แก่ ตัวบทกฎหมาย คำอธิบายและตำรากฎหมาย บทความ เอกสารทางวิชาการ คำพิพากษาศาลฎีกา งานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในเรื่องความหมายและรูปแบบของการคุกคามทางโทรศัพท์ แนวคิดในการคุ้มครองผู้ถูกคุกคามทางโทรศัพท์ ตลอดจนการบังคับใช้กฎหมายเพื่อป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดผ่านทางโทรศัพท์

2. การเก็บข้อมูลภาคสนามโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้แก่ ประชาชนอาสาสมัครที่มีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับปัญหาการถูกคุกคามทางโทรศัพท์ และสมัครใจที่จะให้ข้อมูลในเรื่องของรูปแบบการถูกคุกคามทางโทรศัพท์ที่เคยได้รับ ผลกระทบที่เกิดขึ้น และรวมถึงวิธีการที่ผู้ให้ข้อมูลได้นำมาใช้เพื่อแก้ไขปัญหาการถูกคุกคามทางโทรศัพท์ดังกล่าว

หลังจากนั้น จะนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัยทางเอกสาร การเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก มาศึกษา วิเคราะห์ เพื่อที่จะพิจารณาว่าสภาพปัญหาที่แท้จริง ซึ่งเกิดจากการถูกคุกคามทางโทรศัพท์นั้นเป็นเช่นไร และบทบัญญัติทั้งในส่วนของกฎหมายแพ่งฯ กฎหมายอาญาและกฎหมายอื่นๆที่มีอยู่สามารถใช้คุ้มครองผู้ถูกคุกคามดังกล่าวได้เพียงพอหรือไม่ ควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย หรือควรใช้มาตรการทางกฎหมายใดๆเพิ่มเติมอย่างไร จึงจะสามารถคุ้มครองผู้ถูกกระทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมดำเนินการจัดทำรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

1.6 นิยามศัพท์ในการศึกษาวิจัย

การคุกคามทางโทรศัพท์ หมายถึง การกระทำทั้งหลายที่เป็นการรบกวนสิทธิของผู้อื่น ซึ่งได้กระทำผ่านทางโทรศัพท์โดยเจตนา ไม่ว่าจะโดยโทรศัพท์ประจำที่ โทรศัพท์เคลื่อนที่ รวมถึงการสื่อสารทางโทรศัพท์ผ่านโครงข่ายอินเทอร์เน็ต(VoIP) และก่อให้เกิดผลกระทบในแง่ลบต่อผู้ถูกกระทำ